

6. Інформація про виконання Програми економічного і соціального розвитку міста Івано-Франківська за I півріччя 2017 року. – [Електронний ресурс]. Івано-Франківськ. Офіційний сайт міста. – Режим доступу: <http://www.mvk.if.ua/mvkprog/44959>

УДК 330.342.146(477)

СОЦІАЛЬНА СФЕРА УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ

О. Р. Західна

к.е.н., доцент кафедри державних та місцевих фінансів

e-mail: oksana.zaxidna@gmail.com

О. С. Щур-Живко

магістрант факультету управління фінансами та бізнесу

e-mail: oksy.shchur@ukr.net

М. В. Спалиляк

магістрант факультету управління фінансами та бізнесу

Львівський національний університет імені Івана Франка

Соціальна сфера — одна з найважливіших сфер життя суспільства і в багатьох розвинених країнах світу є лідером за місцем у валовому внутрішньому продукті. Виробляючи послуги, вона є основним джерелом соціального і науково-технічного прогресу, створення нематеріальних благ, сприяє гармонійному розвитку особистості, а також є важливим чинником інтегрування України у світовий економічний простір, оскільки впливає практично на всі показники розвитку економіки та підвищення добробуту життя населення.

Зважаючи на це, Україна, як і більшість держав у світі обрала соціальну спрямованість економіки. Твердження в Конституції, про те що, Україна є демократичною, соціальною та правовою державою, підтверджує той факт, що соціальна функція проголошена пріоритетною функцією держави. Саме тому, постає питання щодо ефективності її виконання, яка передбачає забезпечення високих стандартів рівня та якості життя громадян [1].

У великому економічному словнику соціальна сфера представлена як сукупність галузей, організацій підприємств, які безпосередньо пов'язані та визначають спосіб та рівень життя людей, їх добробут, споживання.

Значну увагу питанню функціонування соціальної сфери приділяють наступні науковці: В. І. Куценко, Л. Богущ, І. Опалева, Д. В. Полозенко, С. М. Гріневська, І. Кінаш та інші.

Вклад вчених у вивченні актуальних питань функціонування соціальної сфери є вагомим, але при цьому, слід звернути увагу на об'єктивну необхідність подальшого дослідження питань, що стосуються розвитку соціальної сфери у контексті євроінтеграційних процесів, оскільки нині Україна

за економічними показниками значно відстає від країн, членів Європейського Союзу [2].

Слід зазначити, що ефективний розвиток вітчизняної соціальної сфери ускладнюється діями таких чинників: відсутністю чітких стратегічних пріоритетів соціальної політики, недостатнім рівнем фінансування, слабкою соціальною спрямованістю бюджетної політики, глибоким соціальним розшаруванням та високою поляризацією доходів, недієздатністю трансфертної політики держави, значним погіршенням демографічних характеристик населення, погіршенням умов життя.

Проблемою також є неефективність видатків спрямованих на фінансування соціальної сфери. Наприклад частка видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення в Україні станом на 2016 рік склала понад 33 % Зведеного бюджету, що становить майже 11 % від ВВП. Другим за вагомістю напрямом у витратанні державних коштів у соціальній сфері є освіта. Частка видатків на освіту станом на 2016 рік склала 13,7%, на охорону здоров'я – 7,1% [3].

Видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення, освіту, охорону здоров'я та з урахуванням міжбюджетних трансферів у цих сферах складають понад 50% Державного бюджету на 2017 рік. Найбільший приріст отримали бюджетні програми: на пенсійне забезпечення, на виплату субсидій населенню на оплату ЖКП, на соціальні виплати.

Проте такі великі суми витрат жодним чином не означають гідний рівень життя людей, які потребують соціальної підтримки від держави.

Наприклад, в середньому у 18 розвинутих країнах світу частка соціальних видатків у ВНП дорівнює приблизно 25 %, в тому числі в США – 21 %, а в Японії – близько 18 %. З 13 європейських країн Греція і Швейцарія відстають від середнього рівня, а 11 інших випереджають цей рівень [4].

Про неефективність державної політики щодо населення України свідчить і той факт, що за даними ПРООН, майже чверть населення України (24,5 %) перебуває за межею бідності, кожна третя (32,6 %) сім'я з дітьми є бідною і кожен п'ятий (20 %) працюючий є бідним. За словами Прем'єр-міністра Володимира Гройсмана, лише 25 % людей, які отримують соціальну допомогу від держави, дійсно її потребують [5].

З метою зниження в Україні масштабу бідності у березні 2016 року Урядом схвалено Стратегію подолання бідності на період до 2020 року. Зокрема, до кінця 2017 року передбачається здійснити комплекс заходів, спрямованих, насамперед, на: підвищення розмірів державних соціальних гарантій, грошових доходів від трудової діяльності, залучення громадян до ринку праці, забезпечення надання адресної допомоги та підвищення ефективності програм соціальної підтримки, підвищення рівня доступності населення до соціальних послуг незалежно від місця проживання.

Важливою подією в державній політиці розвитку соціальної сфери також стала ратифікація Україною 16 березня 2016 року Конвенції МОП про мінімальні норми соціального забезпечення № 102, що зобов'язує нашу державу виконувати встановлені вимоги у сфері соціального забезпечення і

щорічно звітувати про це. Крім того, важливими міжнародними документами, які Україна ратифікувала і відповідно до норм яких несе зобов'язання, є: конвенції Міжнародної організації праці; конвенції ООН про права дитини та права осіб з інвалідністю. У всіх цих документах є вагомі елементи, які стосуються зобов'язань держави у сфері соціального захисту і соціального забезпечення.

Завдяки позитивним зрушенням у реформуванні соціальної сфери Україна посіла 64 позицію в рівні соціального розвитку, зі 128 країн які досліджувались, за результатами американського рейтингу Social Progress Imperative.

Серед країн СНД Україна поступилася тільки Вірменії (59), яка за рік продемонструвала значний прогрес; на третьому місці Білорусь (65); на четвертому – Росія, яка так само, як і Вірменія, показала суттєвий прогрес. Остання сходинка серед країн СНД дісталася Таджикистану (92).

Серед критеріїв відзначали умови життя та захист прав людини, доступ до технологій, якість медицини і освіти, свободу слова й вибору, толерантність, санітарний стан доквілля. Показово, що перше місце рейтингу зайняла Данія, яка характеризується значним рівнем впливу профспілкових організацій на процес управління державою.

Зокрема, позитивно на позицію України в рейтингу вплинуло виборене Федерацією профспілок України підвищення мінімальної заробітної плати до 3200 гривень, проте, такий рівень залишається дуже низьким, оскільки становить лише 44% від рівня середньої заробітної плати, яка станом на червень 2017 р. склала близько 7200 грн. (рекомендації МОП – не менше 50%, у країнах ЄС – 60%).

Для прикладу, мінімальна заробітна плата в Данії не визначена законодавством, а встановлюється угодою між профспілкою і роботодавцями. 60% громадян отримують середню зарплату, еквівалентну близько 100 000 гривень, останні 40% – більшу. Це один з найвищих показників у Європі [6].

Враховуючи курс України на євроінтеграцію, доцільно адаптувати певний досвід європейських країн з метою ефективного розвитку соціальної сфери, а саме: створення умов макроекономічної стабілізації, розробка напрямів щодо забезпечення соціальної орієнтації економіки, гармонізація соціальної і бюджетної політики, використання показників людського розвитку як індикаторів соціального ефекту державних програм. Впровадження у соціальну сферу європейських стандартів забезпечить високий рівень якості життя населення та відтворення людського капіталу.

Список використаних джерел:

1. Ситар Л.Й., Скриньковський Р.М. Сучасний стан та проблеми розвитку соціальної сфери України // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3954>

2. Пігуль Н.Г., Люта О.В. Розвиток соціальної сфери України в умовах євроінтеграційних процесів // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1502/15lovrss.pdf>

3. Н.І. Яресько. Структура видатків зведеного бюджету-2016 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/document/BD-15.12.2015.pdf>

4. Швайко М.Л. Зарубіжний досвід бюджетного фінансування соціальної сфери та можливості його використання в Україні // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/55328/5/Shvaiko_Zarubizhnyi_dosvid.pdf.

5. Онуфрик М.С. Соціальна політика в Україні впродовж 25 років: стан, виклики і перспективи// [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kennankyiv.org/wp-content/uploads/2016/12/Onufryk.pdf>

6. Розвиток соціальної сфери – розвиток України /ФПУ news // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://fpunews.org/rozvitok-sotsialnoyi-sferi-rozvitok-ukrayini/>

УДК 338.46:336.71

ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ СУПЕРМАРКЕТІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В. В. Костецький

Тернопільський національний економічний університет

e-mail: kvv.scales@gmail.com

Створення ефективного фінансового сектора економіки вимагає певного набору інституцій. Проблеми, з якими стикається сьогодні Україна в умовах утвердження ринкових взаємовідносин, виявили значну роль саме інституційних чинників у функціонуванні економіки. Ринкові механізми не можуть працювати ефективно в неадекватному інституційному середовищі, тому за трансформації фінансового сектора економіки України велика увага має бути приділена створенню відповідної інституційної організації.

Інституційну структуру фінансового ринку можна визначити як систему фінансових інститутів, яка регулює структуровані в часі та просторі відносини між економічними агентами, пов'язані з обміном прав власності на фінансові ресурси, а також забезпечує трансформацію якісних характеристик грошових потоків та перерозподіл фінансових ресурсів у межах економічної системи [1, с. 98]. У кожній країні з розвиненою ринковою економікою існує розгалужена мережа фінансових посередників. В Україні протягом останніх років спостерігається швидке зростання таких інституцій, на які покладається одне із важливих завдань державної інвестиційної політики – створення сприятливого середовища для нагромадження фінансових ресурсів суб'єктами економіки і забезпечення функціонування ефективного механізму їх трансформації в інвестиції. Їхня роль дедалі більше зростає, оскільки вони беруть на себе фінансові ризики підприємницької діяльності.

Реформування економічних відносин і трансформаційні процеси в економіці України активізували розвиток фінансового посередництва як